

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۹/۱۲

نحیب پاڅون

هغه پټه لومړنۍ امریکايي ډله

چې له میلیونونو ډالرو سره پنجشېر ته ورسېده

د سپټمبر له پېښې یوازې ۱۵ ورځې وروسته؛ یوه روسی چورلکه او د «سي ای ای» د پټو عملیاتو پیل

د سپټمبر د ۱۱مې پېښې او له هغې وروسته د امریکا د جګړې ناوړه اغېزې؛ تر نن ورځې پورې د افغانستان په سیاست، امنیت، اقتصاد او ټولنه کې لیدل کېږي .

خو د دې اوږدې جګړې د پیل کیسه یوازې له هغه ځایه نه پیلېږي چې امریکايي پوځونه په پراخه کچه افغانستان ته دننه شول .

د هغې تر شا، له کابل څخه زرګونه کیلومتره لرې، د امریکا د مرکزي استخباراتي ادارې یوه وړه او پټه ډله لا له وړاندې افغانستان ته د ننوتلو لپاره چمتو شوې وه .

د پاڼو شمېره: له 1 تر 7

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ټولنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څېر و لولئ

د سپټمبر له پېښې یوازې پنځلس ورځې وروسته؛ یعنې د دې میاشتې په ۲۶مه یوه روسی جوړه شوې، خو د «سي‌ای‌ای» له خوا ځانګړې شوې چورلکه د تاجکستان له دوشنبې څخه راپورته او د هندوکش له نږدې پنځلس زره فوټه لوړې لارې واوښته او پنجشېر کې ښکته شوه .

له چورلکې څخه هغه کسان راکوز شول چې د افغانستان په راتلونکو شلو کلونو کې یې د امریکا د جګړې د لومړنیو پټو عملیاتو مهمه برخه پر مخ وړله .

دا د «جاوبریکر» په نوم د عملیاتو پیل و .

له دوی سره یوه کوچنۍ استخباراتي ډله، مخابراتي وسایل، وسلې، مهمات او یو دروند بکس و؛ په هغه بکس کې درې میلیونه ډالر نغدې پیسې پرتې وې .

***د سپټمبر ۱۱ له برید یوه ورځ وروسته د جګړې طرحه

د افغانستان موضوع د امریکا لپاره له سپټمبر ۱۱ مې وروسته نوې نه وه .

سي‌ای‌ای له کلونو راهیسې په افغانستان کې استخباراتي شبکې لرلې، له شوروي جګړې وروسته یې له افغان مجاهدینو «اشرارو» سره پراخې او ژورې اړیکې ساتلې وې او په ۱۹۹۰مو کلونو کې یې له شمالي ټلوالې او د هغې له مشرانو سره هم اړیکې جوړې کړې وې .

همدا پخوانۍ اړیکې وروسته د امریکا لپاره د افغانستان تر ټولو مهمو برخو شوې .

د سي‌ای‌ای مشر «جورج ټنېټ» د سپټمبر له بریدونو یوازې یوه ورځ وروسته، د سپټمبر په ۱۲مه، د افغانستان لپاره د «سي‌ای‌ای» د پټو پارا-پوځي ډلو د استولو پر طرحه کار پیل کړی و، د امریکا موخه یوازې د القاعدې غړي موندل نه وو؛ د پلان بله برخه دا وه چې د طالبانو پر ضد د افغانستان دننه موجود مخالف ځواکونه د امریکا له راتلونکو پوځي عملیاتو سره وتړل شي .

خو د دې کار لپاره داسې کس ته اړتیا وه چې افغانستان وپېژني، افغان مشران وپېژني، ژبې یې زده وي او د پټو عملیاتو تجربه ولري .

هغه کس «ګري شروین» و، هغه افسر چې د تقاعد لپاره یې بکس تړلی و .

شروین د سي‌ای‌ای عادي مامور نه و هغه د امریکا د استخباراتي ادارې په پټو عملیاتو کې یې شاوخوا ۳۲ کاله تېر کړي وو، په ۱۹۷۰مو کلونو کې یې په تهران او اسلام‌آباد کې د پټو استخباراتي افسر په توګه کار کړی و، په ۱۹۸۰مو کې یې په دوبي کې د «سي‌ای‌ای» د مرکز مشري کړې وه او وروسته د کابل د استخباراتي مرکز مشر شوی هم و؛ هغه مهال چې په کابل کې د امریکا سفارت وتړل شو، سي‌ای‌ای د افغانستان چارې یې له اسلام‌آباد پر مخ وړلې .

شروین له ۱۹۹۶ تر ۱۹۹۹ پورې په اسلام‌آباد کې د «سي‌ای‌ای» د مرکز مشر و او له افغانستان او د شمالي ټلوالې له مشرانو سره یې پخوانۍ اړیکې لرلې، نوموړي په پښتو او دري هم روانې خبرې کولې .

د سپټمبر په ۱۱مه شروین د تقاعد په درشل کې و؛ خو څلور ورځې وروسته د سي‌ای‌ای د ترهګرۍ ضد مرکز مشر «کوفر بلیک» ورته زنگ وواځه .

د هغه پیغام ساده و؛ افغانستان ته یو ټیم باید سمدستي ولېږل شي، او شروین د دې کار لپاره مناسب کس دی .

په دې توګه هغه څوک چې باید له سي‌ای‌ای تقاعد شوی وای، ناڅاپه د افغانستان د راتلونکې جګړې د لومړنیو امریکایي مخکښانو مشر شو .

«جاوبريکر»؛ د شمالي افغانستان پټه اړيکه

د دې ډلې رسمي نوم د افغانستان د شمالي اړيکو ډله او د عملياتو نوم يې «جاوبريکر» و .

د سي‌اې‌اې رسمي ثبت له مخې په دې عملياتو کې د دې استخباراتي ادارې اووه افسران، درې د الوتنې عمله او دوه افغان همکاران شامل وو .

واشنګټن پوسټ د لومړۍ ښکته کېدنې عملياتي ډله لس تنه بللې، ځکه د الوتنې عمله او د ځمکنۍ ډلې غړي يې په خپل جلا شمېر کې راوستي دي؛ خو د سي‌اې‌اې رسمي تاريخي ثبت د اصلي ټيم جوړښت اووه افسران، درې هوايي کسان او دوه افغان همکاران ښيي .

د سي‌اې‌اې د ترهگرۍ ضد مرکز مشر «بليک» لارښوونه ورته واضحه وه؛ له شمالي ټلوالې سره اړيکه جوړه کړئ، د امريکا د راتلونکو ځواکونو لپاره زمينه برابره کړئ او د القاعدې مشران ومومئ .

د واشنګټن پوسټ د شروين له روايت سره سم، هغه ته د عملياتو په اړه تر دې هم سخت هدف ورکړل شوی و؛ القاعده پيدا او له منځه يوسي، اسامه بن لادن ومومئ .

***هغه روسی چورلکه چې امريکايان يې افغانستان ته ورسول

دا روسي جوړه «اېم‌اې ۱۷» چورلکه د امريکا د پوځ يوه عادي چورلکه نه وه؛ سي‌اې‌اې دا له مخکې اخيستي وه او د پټو عملياتو لپاره يې چمتو کړي وه .

د چورلکې انتخاب هم عملي دليل درلود؛ په افغانستان کې له دې ډول الوتکو سره خلک بلد وو او د لوړو، سختو غرنیو سيمو لپاره مناسبه وه .

چورلکه بايد د انجمن «لوري غره بيزي» له شاوخوا ۱۴۵۰۰ فوټه لوړې لارې واورې، د سي‌اې‌اې د جان برېنن په رسمي وينا کې دا ارتفاع نږدې ۱۵ زره فوټه ښودل شوی ده، د چورلکې بار هم دروند و؛ وسلې، مهمات، مخابراتي وسايل، د ژوندي پاتې کېدو تجهيزات او نغدې پيسې ورسره وې .

خطر يوازې غرونه نه و، په هغه وخت کې طالبانو لا د افغانستان په ډېرو برخو کې حضور درلود، د واشنګټن پوسټ د روايت له مخې، د ټيم غړي اندېښمن وو چې که د دښمن کومه ډله په غرونو کې د سټينگر توغندي يا د الوتکو ضد وسلې ولري، دغه درنه چورلکه به اسانه هدف شي .

د سي‌اې‌اې په رسمي روايت کې د سپټمبر ۲۶ د ښکته کېدو وخت شاوخوا ۲:۴۰ بجې سهار ښودل شوی؛ واشنګټن پوسټ بيا د پنجشېر شمال ته د ناستي وخت شاوخوا درې بجې يادوي .

***تور بکس؛ درې ميليونه ډالر

د شروين تر پښو لاندې يو دروند فلزي بکس و، دننه يې درې ميليونه امريکايي ډالر وو، ټول په ۱۰۰ ډالري نوټونو کې .

د واشنګټن پوسټ په روايت کې شروين ټوکه کوله چې په فلمونو کې چې څوک يو ميليون ډالر په کوچني بکس کې وري، هغه ريښتيا نه ده؛ ځکه دومره پيسې ډېر ځای نيسي .

خو دا يوازې د عملياتو د لگښت لپاره پيسې نه وې، په افغانستان کې د پيسو ژبه د جگړې يوه مهمه ژبه وه .

د دې پيسو له لارې خواره، وسلې، مهمات، د جنگياليو اړتياوې، استخباراتي سرچينې او د قوماندانانو د همکارۍ زمينه برابره شو، تر دې مهمه دا چې امريکا لا په افغانستان کې لوی پوځ نه درلود؛ خو د شمالي ټلوالې جنگيالي، سيمه‌ييز معلومات او د طالبانو پر وړاندې د جگړې تجربه لرله .

نو د واشنگتن لپاره محاسبه ساده وه؛ ولې خپله لسگونه زره سرتېري لومړی راولېږو، کله چې په افغانستان کې له وړاندې داسې ځواک شته چې زموږ په پیسو، استخباراتو او هوايي ملاتړ جگړه کولی شي؟

***لومړۍ شپه؛ ۵۰۰ زره ډالر پر مېز

چورلکه د کابل شمال ته شاوخوا ۷۰ میله لرې، د شمالي ټلوالې په سیمه کې ښکته شوه .

دوه افغان افسران او نور کسان یې د هرکلي لپاره ولاړ وو، وسایل یې پر یوه لوی موټر کېښودل او نږدې کلي ته ولاړل، د کلي دواړو خواوو ته پوستي جوړې شوې وې، ځکه د شمالي ټلوالې غړي هم پوهېدل چې د امریکایي ټیم حضور باید پټ وساتل شي .

تر مابنماه خوندي مخابراتي اړیکې جوړې شوې، او بیا شروین خپلې لومړنۍ ناستې ته ولاړ .

د شمالي ټلوالې د استخباراتو او امنیتي ادارې مشر «محمد عارف سروري» هغه وپېژاند، سروري له شروین سره مخکې هم لیدلي وو، په ځانګړي ډول د مسعود له شبکې سره د سی‌ای‌ای د پخوانیو تماسونو له لارې .

شروین پر مېز ۵۰۰ زره ډالر کېښودل، ده ورته وویل؛ خواره واخلي، وسلې واخلي، خپل ځواکونه پیاوړي کړئ، استخباراتي فعالیتونه وکړئ او سرچینو ته پیسې ورکړئ .

د شروین پیغام یوازې مالي نه و؛ امریکا راغلي ده؛ جدي ده؛ او نورې پیسې هم لري .

***فهم او عبدالله ته یو میلیون ډالر

د سېپتمبر په ۲۷مه، شروین د شمالي ټلوالې له پوځي مشر محمد فهم او بهرنیو چارو له مسوول عبدالله سره ولیدل .

دا ځل یې پر مېز یو میلیون ډالر ورته کېښودل؛ فهم ورته ويلي و شاوخوا لس زره جنګیالي لري؛ خو ډېری یې کمزوري تجهیزاتو څخه برخمن دي .

شروین ورته وویل چې د امریکا ځواکونه به راځي، خو دا چې کله او په کوم شمېر، لا دقیق نه دي .

فهم بیا تېرې پوښتنه وکړه :

جگړه کله پیلېږي؟ امریکا کله راځي؟

شروین دقیق ځواب نه درلود، خو ډاډ یې ورکړ چې ډېر ژر به څه داسې ووبني چې مخکې یې نه وي لیدلي .

وروسته شروین له سی‌ای‌ای مرکز ۱۰ میلیونه ډالر نورې نغدې پیسې وغوښتې او تر لاسه یې کړې .

دلته د ۳ او ۱۰ میلیونو ترمنځ توپیر مهم دی، درې میلیونه هغه لومړنۍ نغدې وې چې له ټیم سره پنجشېر ته انتقال شوې؛ لس میلیونه وروسته د عملیاتو د پراخولو لپاره له مرکز غوښتل شوې وې، همداراز ځینې سرچینې بیا وايي چې ۷۰ میلیونه ډالر نور هم پنجشېر ته ورسېدل .

***جابر بکر یوازې د پیسو ډله نه وه

که د جابر بکر کیسه یوازې د نغدو پیسو تر کچې محدوده کړو، د عملیاتو تر ټولو مهم اړخ له لاسه ورکړو .

شروين خپل کسان د شمالي ټلوالې د جبهې پر لور واستول، د تخار په سيمه کې، د کندوز ختيځ ته يې د طالبانو او شمالي ټلوالې د لومړۍ کرښې وضعيت وکوت .

وررته مهال بيا طالبانو خپلې کرښې کلکې کړې وې .

خو شروين يوه بله نتيجه واخيسته؛ که امريکا د طالبانو پر لومړۍ کرښه دروند او دوامدار بمبار وکړي، ښايي د طالبانو دفاع دومره ژر ماته شي چې واشنگټن يې تصور نه کوي .

د اکتوبر په لومړۍ نېټه يې همدې پايلې ته په کتو واشنگټن ته پټ راپور واستاوه .

په سي اي اي کې ځينو تجربه کارانو د ده له ارزونې سره مخالفت وکړ، دوی فکر کاوه طالبان به سخت مقاومت وکړي او د امريکا بريد به په افغانستان او پاکستان کې د طالبانو ملاتړي نور هم سره راټول کړي .

خو د سي اي اي مشر جورج ټنېټ دغه راپور ولسمشر جورج ډبليو بوش ته ورساوه .

د بوش ځواب لنډ و :

«زه له دې ډول معلوماتو نور هم غواړم.»

***د پروان او کاپيسا گلېهار هوايي ډگر؛ جگړه بايد له اسمانه هم اکمال شي

د اکتوبر په ۳مه شروين د شمالي ټلوالې په سيمه کې د يوه هوايي ډگر په لټه کې شو، ټيم د گلېهار په سيمه کې داسې هوايي ډگر وموند چې برېتانويانو په ۱۹۱۹ کال کې کارولی و .

شروين له عارف سروري وغوښتل چې د هوايي ډگر يوه برخه برابره کړي .

بيا يې ۲۰۰ زره ډالر ورکړل، درې جېپونه يې په ۱۹ زره ډالرو واخيستل او د ټانکر موټر او چورلکي د تېلو لپاره يې ۲۲ زره ډالر ورکړل، د تېلو موټر بايد له دوشنې څخه د غرونو له لارې راوړل شوی وای؛ خو دغه موټر هېڅکله ټيم ته ونه رسېد .

***د جگړې بله وسله؛ پيسې

د سي اي اي د ځانگړو عملياتو يو مشر چې د «هېنک» په نوم معرفي شوی، هغه بيا يوه بله محاسبه هم وړاندې کړه .

د نوموړي په خبره په افغانستان کې د نغدو پيسو اغېز ډېر و، د لسگونو جنگياليو د يوه قوماندان د اړولو لپاره ښايي ۵۰ زره ډالر کافي وای؛ د لوی قوماندان او سلگونو کسانو لپاره هم د څو لکو ډالرو معامله ممکنه وه .

په دې توگه، امريکا کولای شول ځينې طالبان له جگړې مخکې په پيسو له جگړې وباسي .

دا د افغانستان د جگړې يوه له تر ټولو پټو وسلو څخه وه .

د واشنگټن پوسټ په روايت کې وروسته حتی يوه بېلگه راغلې چې د يوه افغان قوماندان د اړولو لپاره ۵۰ زره ډالر وړانديز شول، هغه د فکر کولو وخت وغوښت؛ امريکايي ځانگړو ځواکونو د هغه د مرکز څنگ ته يو دقيق بم وغورځاوه؛ بله ورځ بيا ورسره اړيکه ونيول شوه او د ۴۰ زره ډالرو وړانديز يې ومانه، د جگړې او پيسو دا گډ منطق د طالبانو د دفاعي جوړښت د کمزوري کولو يوه مهمه برخه وه .

***«يوازې لومړۍ کرښه ولئ»

شروين وليدل چې طالبان لا هم د لومړۍ کړنې پر سر ولاړ دي او د شمالي ټلوالې مورال کمېږي .

هغه بيا واشنگټن ته پيغام واستاوه او هغوی ته يې وويل؛ که بمبار دوامداره او متمرکز نه شي، شمالي ټلواله به خپل باور له لاسه ورکړي .

د نوموړي په خبره که څو ورځې پرله پسې سخت بمبار وشي، د طالبانو ځوان جنگيالي بنيادي مات شي .

دا دويمه مهم استخباراتي ارزونه وه چې د جگړې پر لوري يې اغېز وکړ .

***۱۹ اکتوبر؛ د «ټريپل نېکل» ډلې راوسېدل

د اکتوبر په ۱۹مه د «جابرېکر» د ماموريت بله مرحله پيل شوه .

د امريکا ځانگړو ځواکونو ټيم «۵۵۵»، چې «ټريپل نېکل» هم بلل کېده، افغانستان ته دننه شول .

د شپې شاوخوا ۱۰:۲۰ بجې د جابرېکر ډلې د شمالي په دېننه کې د هغوی لپاره د ناستې ځای مشخص کړ .

دوې «پپو لو درې پنځوس» چورلکې ورسېدې، خو د هوا او مسير د ستونزو له امله له ټاکلي ځايه واوښتې او بېلابېلو نورو ځايونو کې ښکته شوې .

د ځانگړو ځواکونو د ټيم مشري «ډيويد ډياز» کوله او شاوخوا ۱۲ کسان ورسره وو .

هر سرتېري نږدې ۳۰۰ پونده تجهيزات له ځان سره لرل، چې د هدفونو د ليزري نښه کولو وسايل هم پکې شامل وو .

اوس هغه شبکه بشپړه شوه چې جابرېکر يې د سپټمبر په ۲۶مه پيل کړې وه .

له دې سره امريکايي الوتکو د ځمکنيو ټيمونو له نښه کولو سره دقيق بمونه کارول پيل کړل او د طالبانو اکمالاتي لارې او مخابرات يې پرې او سلگونه کسان يې ووژل .

نو هغه څه چې د سپټمبر په ۲۶مه د يوې روسې چورلکې، د سي اي اي څو افسرانو، شمالي ټلوالې او درې ميليونه ډالرو په يوه پټه الوتنه کې پيل شوې وو، يوازې څو اوونۍ وروسته د طالبانو د لومړۍ واکمنۍ په نسکورېدو بدل شول .

***هغه روسې چورلکه؛ د جگړې له لومړۍ ورځې تر موزيمه او د چورلکې لکۍ باندې ولې «۹۱۱۰۱» شمېره وليکل شوه؟

د جابرېکر هماغه روسې اېم اي ۱۷ هم د دې تاريخ يوه برخه پاتې شوه .

سي اي اي وروسته د هغې لکۍ ته ۹۱۱۰۱ شمېره ورکړه؛ د «۹-۱۱-۰۱» په بڼه، د سپټمبر ۱۱مې د قربانيانو د ياد په موخه .

چورلکه کلونه وروسته بېرته وساتل شوه او په ۲۰۱۹ کال کې د «سي اي اي» مرکزي دفتر ته انتقال شوه، څو د دې ادارې په موزيمي ټولگه کې نندارې ته کېښودل شي .

يعنې هغه روسې چورلکه چې د سپټمبر له ۱۱مې يوازې ۱۵ ورځې وروسته امريکايي استخباراتي افسران يې د هندوکش له لوړو غرونو واړول، وروسته خپله د هماغې پېښې يوه تاريخي نښه وگرځېده .

***پای؛ افغانستان کې د امريکا جگړه له لوی لښکره نه، له يوې پټې دروازې پيل شوه

کله چې د سپټمبر د ۱۱مې د بریدونو ۲۵ کاله وروسته د افغانستان د جګړې لومړنۍ ورځې راوسپړو، د هغې لومړۍ صحنه د ټانکونو، زرګونو سرتېرو او لویو پوځي اېو صحنه نه ده .

لومړۍ صحنه یوه روسۍ چورلکه ده، هندوکش دی، پنجشېر دی او یو تجربه‌کار د سي‌ای‌ای افسر دی چې د تقاعد پر ځای افغانستان ته راستون شو .

او یو تور بکس دی چې درې میلیونه ډالر پکې و .

خو د دې صحنې تر شا یو ډېر لوی جوړښت ولاړ و؛ د «سي‌ای‌ای» کلنې پټې اړیکې، د شمالي ټلوالې له مشرانو سره پخوانۍ پیژندګلوي، د مسعود له وژل کېدو وروسته د هغه د شبکې پاتې ځواکونه، د شروین استخباراتي ارزونې، د افغان قوماندانانو د جلبولو لپاره نغدې پیسې، د جبهې د هدفونو نقشه، ځانګړي ځواکونه، لیزري هدف ټاکنه او امریکایي هوايي ځواک .

په همدې ډول، امریکا افغانستان ته لومړی د پوځ په زور نه، بلکې د استخباراتو، پیسو او شمالي ټلوالې له لارې ننوتله .

او شاید د دې کیسې تر ټولو مهمه پوښتنه اوس همدا وي؛ څنګه د درې میلیونو ډالرو یو بکس، یوه روسۍ چورلکه او د سي‌ای‌ای څو افسران د داسې جګړې د پیل برخه شول چې امریکا یې شل کاله وروسته هم له افغانستانه په وتلو پای ته ونه شوه رسولای؟

***ځینې سرچینې او اسناد

۱- د CIA رسمي JAWBREAKER آرشیف — د عملیاتو د ټیم، ګري شروین او لومړني امریکایي حضور رسمي معلومات .

۲- د CIA رسمي Mi-17 روایت او عکسونه — د روسۍ چورلکې، پنجشېر ته د سفر او 91101 تاریخ .

۳- د جان برېنن رسمي وینا — د سپټمبر ۲۶، د مسعود له وژنې وروسته وضعیت او د درې میلیونو ډالرو مهم روایت .

۴- د واشنګټن پوسټ اصلي تحقیقي راپور — «CIA Led Way With Cash Handouts» د ګري شروین، ۳ میلیونه ډالرو، ۵۰۰ زره او یو میلیون ډالرو، ۱۰ میلیونو نورو پیسو، ټیم ۵۵۵، مزار، کابل او کندهار د سقوط او د ۷۰ میلیونو ډالرو د مستقیمو نغدې لګښتونو تر ټولو تفصیلي معاصر روایت .

۵- د «First on the Ground» CIA رسمي — PDF د افغانستان د لومړني امریکایي استخباراتي حضور رسمي تاریخي سند .

۶- د «On the Front Lines: CIA in Afghanistan» CIA آرشیف — د لومړنیو عملیاتو او تصویري موادو رسمي آرشیف .

۷- د JSTOR علمي څېړنه — «Boots on the Ground» د ۲۰۰۱ کال د لومړنیو امریکایي ځمکنیو عملیاتو علمي څېړنه .

راتولونه او لیکنه: نجیب پاڅون

پای